

Varhaiskasvatuksen opettajien digitaalinen osaaminen

Luumäen varhaiskasvatus

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

2022

Elina Liukkonen ja Viivi Vanhanen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Liukkonen, Elina Vanhanen, Viivi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2022
	Sivumäärä 33	
Työn nimi Varhaiskasvatuksen opettajien digitaalinen osaaminen Luumäen varhaiskasvatus		
Tutkinto ja koulutusala Sosionomi (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja) Luumäen kunnan varhaiskasvatus		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen opettajien digitaalisesta osaamisesta. Opinnäytetyön yhteistyökumppani oli Luumäen kunnan varhaiskasvatus. Selvityksen tulosten myötä Luumäen varhaiskasvatus saa tietoa varhaiskasvatuksen opettajien digitaalisesta osaamisesta ja tuloksia voi hyödyntää kehittämällä toimintaa pedagogisesti laadukkaampaan suuntaan.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Aineiston analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Haastattelut toteutettiin Teams-etäyhteydellä. Haastatteluihin osallistui yhteensä 10 varhaiskasvatuksen opettajaa.</p> <p>Haastattelujen tuloksena on, että varhaiskasvatuksen opettajien digitaalinen osaaminen vaihteli paljon. Varhaiskasvatuksen opettajien mielestä digitalisaatio on osa arjen työtä ja parhaimmillaan se helpottaa ja auttaa työn tekoa. Digitaalisten laitteiden ja sovellusten haasteina koettiin laitteiden toimimattomuus, jolloin ne vievät turhaan työaikaa. Myös koko työyhteisön työntekijöiden erot osaamisessa nousivat haasteeksi. Digitalisaatio auttaa toteuttamaan monipuolisesti laadukasta pedagogista toimintaa ja se on korvaamaton väline esimerkiksi pedagogisessa dokumentoinnissa. Opinnäytetyön jatkotutkimusideana voisi tutkia digitaalisen osaamisen koulutusten vaikuttavuutta varhaiskasvatuksen opettajien työssä.</p>		
Asiasanat varhaiskasvatus, digitalisaatio, digitaalinen osaaminen		

Abstract

Author(s) Liukkonen, Elina Vanhanen, Viivi	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 33	
Title of Publication Digital knowledge of early childhood education teachers Municipality of Luumäki		
Degree and field of study Bachelor of Social Services (UAS)		
Name, title and organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) Early childhood education in Municipality of Luumäki		
Abstract <p>The purpose of the research was to report digital knowledge of early childhood education teachers. The thesis was done in collaboration with the early childhood education of the municipality of Luumäki. Results tell about teachers' digital knowledge for the early childhood education of the municipality of Luumäki and can help to develop their actions pedagogically.</p> <p>The thesis was carried out as qualitative research. Material was collected through theme interviews. The material was analyzed by qualitative content analysis. Interviews were carried out by Teams-application in three different times. 10 early childhood education teachers took part of interview.</p> <p>The result of this thesis was that early childhood education teacher's digital knowledge varied a lot. Early childhood education teachers said that digitalization is a part of their job and at best it can make the job a lot easier. The challenge of digitalization is inoperative devices which means it takes unnecessary working time. Differences in the skills of employees are also a challenge. Digitalization helps to implement versatile quality activity. It is invaluable tool for example in pedagogical documentation.</p> <p>Further research idea is to study the effectiveness of digital knowledge education for the work of early childhood education teachers.</p>		
Keywords early childhood education, digitalization, digital knowledge		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Digitalisaatio	3
2.1	Määritelmä	3
2.2	Vaikutukset työelämään.....	3
2.3	Digitaaliset kuilut.....	4
2.4	Digiosallisuus.....	5
3	Digitaalinen osaaminen.....	7
3.1	Määritelmä	7
3.2	TPACK-malli	7
3.3	Teknologiakasvatus	9
4	Varhaiskasvatus	10
4.1	Määritelmä	10
4.2	Lait ja asetukset.....	10
4.3	Tuki varhaiskasvatuksessa	11
4.4	Pedagoginen dokumentointi	12
5	Digitalisaatio varhaiskasvatuksessa.....	13
5.1	Digitaaliset ympäristöt.....	13
5.2	Uudet lukutaidot -kehittämisojelma	14
5.3	Digitaalinen leikki.....	14
6	Aineiston keruu ja analysointi.....	16
7	Opinnäytetyön tulokset	19
7.1	Käytetyt digitaaliset laitteet ja sovellukset	19
7.2	Digitaalinen osaaminen	19
7.3	Koulutus	20
7.4	Haasteet laitteiden käytössä	20
7.5	Toiveet ja kehittämissideat	21
7.6	Digipedagogiikka	22
8	Luotettavuuden arviointi.....	23
9	Yhteenveto	25
9.1	Johtopäätökset	25
9.2	Pohdinta	26
	Lähteet	30

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Haastattelukysymykset

1 Johdanto

Yhteiskunta ja samalla varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt digitalisoituvat ja digiosaamisen merkitys yhteiskunnassa kasvaa. Digitaalista osaamista pidetään itsessään jo merkittävänä oppimisen välineenä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä onkin edistää tasa-arvoa ja varmistaa, että jokainen varhaiskasvatukseen osallistuva saa riittävät digitaaliset taidot tulevaisuuttaan varten. Varhaiskasvatuksen opettajien digipedagoginen osaaminen ja laadukkaat digitaaliset palvelut mahdollistavat oppijoille mielekkään kokonaisuuden. Vielä kuitenkin digitaalisten oppimisympäristöjen pedagoginen laatu vaihtelee. (Opetushallitus 2021, 2–3.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa Luumäen kunnan varhaiskasvatuksen opettajien digitaalisesta osaamisesta. Sen tavoitteena on, että Luumäen kunnan varhaiskasvatus saa tietoa varhaiskasvatuksen opettajiensa digitaalisen osaamisen nykytilasta, sen haasteista ja vahvuuksista. Tulosten avulla he voivat lähteä kehittämään toimintaansa pedagogisesti laadukkaampaan suuntaan. Opinnäytetyöllä saadaan myös varhaiskasvatuksen opettajien ääntä kuuluviin, jolloin heidän toiveitansa, ajatuksiansa ja haasteitansa arjessa on mahdollista kuulla.

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Luumäen kunnan varhaiskasvatuksen kanssa. Luumäellä toimii kaksi päiväkotia: Jurvalan päiväkotia, jossa on kolme lapsiryhmää ja Taavetin päiväkotia, jossa on kuusi lapsiryhmää. Päiväkotien toiminta pohjautuu Luumäen kunnan Varhaiskasvatussuunnitelmaan. (Luumäki.) Luumäen varhaiskasvatuksessa panostetaan henkilöstön työhyvinvointiin erilaisten koulutusten avulla, sekä käytetään suunnittelu- ja pala-verikäytäntöjä pedagogisen toimintakulttuurin kehityksen tukena ja auttamaan toimintaan sitoutumisessa. Luumäellä painotetaan hyviä vuorovaikutustaitoja ja esimerkkinä toimimista lapselle. Leikki nähdään kehitettävänä, rikastettavana ja arvokkaana toimintana lapsen arjessa. Varhaiskasvatuksen toiminnan tavoitteena on kehittää toimintakulttuuria ja oppimisympäristöä siten, että se lisää yhä enemmän lapsen osallisuutta arjessa. Luumäen varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitaan, että lapsia innostetaan käyttämään, tutkimaan ja tuottamaan viestejä myös digitaalisissa ympäristöissä, jotta lapset voivat kehittyä monilukutaitoisiksi. He tarvitsevat siihen aikuisen mallia. Henkilöstö ohjaa lapsia myös tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön. Lasten kanssa yhdessä havainnoidaan ja tutkitaan teknologian roolia ja tutustutaan erilaisiin digitaalisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Luumäen varhaiskasvatuksessa hyödynnetään myös digitaalista dokumentointia. (Luumäen varhaiskasvatussuunnitelma 2019, 3, 23.)

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat

1. Minkälaista on varhaiskasvatuksen opettajien digitaalinen osaaminen heidän itsensä näkökulmasta?

2. Mitä kehitettävää varhaiskasvatuksen opettajilla on digitaitojen hyödyntämisessä toiminnassaan?

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen, laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus ja aineistonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Analyysimenetelmänä käytetään aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena ei laadullisen tutkimusmenetelmän mukaisesti ole ratkaista varhaiskasvatuksen opettajien digitaitoihin liittyviä haasteita, vaan antaa varhaiskasvatuksen henkilöstölle avaimia ratkaista näitä haasteita itse. Opinnäytetyön aihe syntyi Kalton ja Kyllösen (2021) opinnäytetyön Varhaiskasvattajien näkemyksiä digitalisaatiosta jatkotutkimusideana.

2 Digitalisaatio

2.1 Määritelmä

Digitalisaatio tarkoittaa sitä, että tietotekniikkaa hyödynnetään arkielämässä ja sen järjestämisessä yhä kokonaisvaltaisemmin, koko yhteiskunnan laajuudelta. Digitalisaatio ulottuu tiedon löytämiseen, viestien lähettämiseen, tiedonkulkuun ja sähköiseen asiointiin. (Digitaalinen Helsinki.) Digitalisaatiosta puhutaan laajana ilmiönä, ei enää pelkkänä teknisenä kehityksenä, jossa hyödynnetään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja globaalia verkkoa. Se on murros, joka vaikuttaa kaikkiin ja kaikkeen, markkinoinnista ja tuotannosta aina kaikkien arkielämään ja liikenteeseen. (Lindgren 2019, 15–16.) Digitalisaation vaikutuksista keskeisimpinä näkyvät tehostaminen ja säästäminen, mutta parhaiten ne ovat havaittavissa laadukkaampina palveluina ja uusina toimintatapoina (Hakonen 2020). Digitalisoituvan yhteiskunnan tavoite on, että yhteiskunnan tehokkuus paranisi ja demokratian toteutuminen edistyisi. Siten kansalaisten osallisuutta pystyttäisiin tukemaan yhä paremmin ja edistämään heidän tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista. (Hänninen ym. 2020, 18.)

Digitalisaation yhteydessä voidaan puhua digitaalisesta sivistyksestä, joka on yhteiskuntaa uudistava voima. Se on yhteiskunnan ja ennen kaikkea yksilön henkistä pääomaa, joka edellyttää tietoa ja osaamista, osallistumismahdollisuutta ja valmiuksia aktiiviseen toimintaan. Digitaalinen sivistys on myös itsensä luovaa ja turvallista ilmaisua digitaalisilla alustoilla. Se auttaa median eri sisältöjen arvioinnissa, algoritmien ymmärryksessä, sekä toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti erilaisissa verkkoympäristöissä. Digitaalisen sivistyksen on tarkoitus vastata siihen, mitä pitää tietää ja miten pitää toimia ja osallistua, jotta säilytämme digitaalisessa yhteiskunnassa kunnioituksen ja luottamuksen muita ihmisiä kohtaan. Se ei kuitenkaan rakennu itsestään, vaan jokaisen tulisi tietoisesti rakentaa ja ylläpitää digitaalista sivistystä yhteiskunnassa. (Korhonen & Sainio 2022.)

2.2 Vaikutukset työelämään

Digitalisaatio muuttaa merkittävämmiin työelämässä työtehtävien sisältöä, organisointia ja toimintatapoja, jolloin osaamisen kehittäminen nousee keskiöön. Työpaikkojen arkeen ovat jo melko hyvin vakiintuneet erilaiset digitaaliset palvelut ja etäyhteyksien mahdollistamat uudet kokouskäytännöt. Tekoälyn ja erilaisten alustojen vaikutus tulee näkymään kuitenkin vielä vahvempana tulevaisuudessa, sekä millaisia uusia asioita ne mahdollistavat työyhteisöissä. (Hakonen 2020.)

Digitalisaatio kuuluu jokaiselle ammattialalle, ja se vaikuttaa jokaisen työntekijän sekä palveluja käyttävän osaamiseen. Tämän takia työntekijä voi kokea epävarmuutta omista

taidoistaan ja tietojen ajantasaisuudesta. Puhutaan siis käsitteestä digitaalinen osaaminen. Käsitteen määrittely ja mitä osaamisen tulisi pitää sisällään on ollut moniulotteista, ja esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tarvittavasta osaamisesta on tehty tutkimuksia, ja linjattu suosituksia tärkeimmistä taidoista. (Jauhiainen ym. 2020, 94.)

Palveluita käyttävien asiakkaiden näkökulmasta digitalisaatio mahdollistaa paljon: sähköiset palvelut voi hoitaa mistä ja milloin vain. Ajankohdasta riippumatta tavoitettavissa on yleensä aina asiantuntija ja saatavilla tarvittava tieto. (Hakonen 2020.) Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) onkin linjannut tavoitteeksi Sote-tieto hyötykäyttöön -strategiassaan (2020), että kansalainen asioisi sähköisesti. Strategiassa tavoiteltiin myös luotettavan hyvinvointitiedon ja sen hyödyntämisen sähköistä saatavuutta, jolloin esimerkiksi asiakas itse voisi ennaltaehkäistä terveysongelmia. Lisäksi strategia sisälsi eri palveluiden laatu- ja saatavuustiedot, joiden tulisi olla asiakkaille saatavilla valtakunnallisesti ja vertailukelpoisesti. Tämä ominaisuus palveluntarjoajien suhteen lisää asiakkaiden valinnanvapautta. (STM 2014, 10.)

Sosiaali- ja terveysministeriö on linjannut Digitalisaation visiossa vuoteen 2025, että kuten kaikessa muussakin toiminnassa, myös digitalisaation kehittämisessä ihminen ja työssä asiakas on kaikista tärkein. Digitalisaatio auttaa meitä muodostamaan parempaa tietoa, jotta voidaan tehdä kannattavampia valintoja ja saada yhä laadukkaampia palveluja. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan Digitalisaation visio perustuu muun muassa asiakaslähtöisyyteen, kyvykkäisiin järjestelmiin työssä ja luotettavaan tiedon ohjaukseen ja seurantaan. Näitä osa-alueita tarvitaan myös varhaiskasvatuksen digitalisaatiota tukiessa, sillä esimerkiksi dokumentoinnin digitalisoiminen toimii vain, jos järjestelmät ovat tarpeeksi yksinkertaisia ja toimivia käytettäväksi varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Lisäksi järjestelmän tulee toimia asiakaslähtöisesti, eli lapsi edellä ja hänen tarpeitansa kunnioittaen. (STM.)

2.3 Digitaaliset kuilut

Digitaalinen kuilu kuvaa ihmisten eriarvoisuutta digitaalisten sovellusten, laitteiden ja palveluiden käytössä, mihin vaikuttavat yksilön henkilökohtaiset mahdollisuudet, kyvyt ja motivaatio. Yhteiskunnalle poliittisesti tärkeä kysymys liittyy digitaalisten kuilujen kaventamiseen, ylittämiseen ja ennaltaehkäisemiseen. Digitaaliset kuilut voivat vaikuttaa yhteiskunnassa monin eri tavoin, esimerkiksi voimistamalla yhteiskunnallista epätasa-arvoa ja lisäämällä syrjäytymisen uhkaa niin työelämässä kuin vapaa-ajallakin. Digitaaliset kuilut heikentävät työhyvinvointia, lisäävät teknologiakriittisyyttä yhteiskunnassa ja ennen kaikkea hidastavat tuottavuushyötyjen toteutumista, jonka digitaalitekniikan käyttö on mahdollistanut. Kun puhutaan palkansaajasta eli työssä käyvästä ihmisestä, on tutkittu, että

digitaalitekniikan käyttöön yhdistetään motivaation ja osaamisen lisäksi myös työkonteksti. Se tarjoaa työntekijälle mahdollisuuden käyttää erilaisia järjestelmiä ja laitteita, ja sitä kautta harjoittaa omia kykyjä. (Tuomivaara & Alasoini 2020, 11–12, 17–18.)

Digitaaliset kuilut voidaan jaotella kolmeen eri kuiluun: käyttökuilu, käyttötapakuilu ja hyödyntämiskuilu. Käyttökuilun toisella puolella ovat yksilöt, jotka käyttävät sovelluksia, välineitä ja palveluja työssään ja vastapuolella ovat ne, jotka eivät käytä niitä. Käyttötapakuilu taas erottaa toisistaan yksilöt, joilla on motivaatiota, kykyjä ja mahdollisuus käyttää tekniikkaa työssään monipuolisesti ja ammattitaitoisesti ja taas ne, joilla näitä ominaisuuksia ei ole. Hyödyntämiskuilu on kuilu, joka erottaa yhteiskunnassa ne, jotka pystyvät hyödyntämään digitalisaatiota työssään asemansa vahvistamisessa ja erilaisissa mahdollisuuksissa, ja ne, jotka eivät tähän jostakin syystä kykene. Tähän vaikuttaa esimerkiksi yksilön asema ja mahdollisuudet, ja niiden yhteys työsuhteen varmuuteen, urakehitysmahdollisuuksiin, työtehtäviin, ansioihin, ja työelämän kokonaisvaltaiseen laatuun. (Tuomivaara & Alasoini 2020, 12–13.)

Ei ole kuitenkaan olemassa selkeää jaottelua, että ihmisillä olisi olemassa yhteiskunnassa vain yksi tietty asema ja paikka kuilujen eri puoliskoilla. Tähän voi vaikuttaa työkonteksti ja käytetty vapaa-aika, joiden välillä voi olla suuriakin eroja digitalisaation käyttömahdollisuuksissa. On siis mahdollista, että samalla henkilöllä voi olla palkansaajana aivan erilainen rooli suhteessa digitaalisiin kuiluihin, mitä hänellä on siviilissä. Henkilö voi esimerkiksi olla vapaa-ajallaan aktiivinen ja taitava digitaalitekniikan käyttäjä, mutta hänen työnsä voi taas mahdollistaa tekniikan käytön hyvinkin rajatusti ja kohdistetusti tiettyyn tarkoitukseen. (Tuomivaara & Alasoini 2020, 21–22.)

2.4 Digiosallisuus

Digiosallisuus tarkoittaa aktiivista digitaalisen yhteiskunnan toimintaan osallistumista informaatio- ja kommunikaatioteknologian kautta. Sen ideana on tukea osallisuuden kokemusta ja mahdollistaa osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan. (Hänninen ym. 2021, 16–17.) Yhteiskuntaan liittyvät toiminnot ja palvelut kehittyvät, ja kehityksen mukana suurin osa niistä on digitaalisia. Osallisuuden näkökulmasta muutos voi olla mahdollisuus, mutta myös haaste, koska digitaalisten kuilujen aiheuttama taitojen tai laitteiden puute voi tehdä monelle asioimisesta haastavaa tai jopa mahdotonta. Kun taas toisaalta esimerkiksi etäyhteydet mahdollistavat työelämässä ja vapaa-ajalla toimintaan osallistumisen, vaikka toiselta puolelta maailmaa. (THL 2021.)

Digiosallisuuteen ei liity pelkästään ihmisten digitaalinen osaaminen, vaan digitaaliset ympäristöt ja palvelut. Ne tulisi ensisijaisesti suunnitella helppokäyttöisiksi, turvallisiksi ja

kaikkien saavutettaviksi. Nämä ominaisuudet mahdollistavat sen, että mahdollisimman vähän käyttöön liittyvistä asioista jäisi käyttäjän omien taitojen varaan. Näistä asioista vastaa julkiset toimijat, ja siitä on olemassa myös laki. (THL 2021.) Laissa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019, 4§) määritellään myös tietosuojan, tietoturvallisuuden ja löydettävyyden kriteerit palveluille. Lain mukaan viranomaisten tehtävänä on myös varmistaa, että digitaaliset palvelut sopivat yhteen yleisimpien ohjelmistojen ja tietoliikenteen yhteyksien kanssa.

Digiosallisuuteen rinnastetaan käsite digitaalinen inklusio. Se tarkoittaa strategiaa, jonka tavoitteena on tarjota palveluja, koulutuksia ja toimintamahdollisuuksia ihmisille, ja sitä kautta tukea osallisuuden toteutumista yhteiskunnassa. Konkreettisesti tällä viitataan teknologian saatavuuteen. Jokaisella ihmisellä tulisi olla mahdollisuus käyttää teknologiaa ja sähköisiä palveluja, olivat hänen lähtökohtansa millaiset tahansa. Digitaalinen inklusio viittaa myös digitaalisten koulujen ylittämisiin ja sitä tukeviin käytänteisiin. Niiden tehtävä on myös edistää digitaalista lukutaitoa, eli yhteiskunnallisten ryhmien mahdollisuuksia hyödyntää teknologiaa arkipäivissään. Hallinnonalojen näkökulmasta inklusiota lisätään ohjaamalla teknologiaan riittävästi varoja, varmistamalla riittävät laajakaistayhteydet ja tarjoamalla koulutuksia, jotka tukevat teknologian käyttöä. (Hänninen ym. 2020, 20–21.)

3 Digitaalinen osaaminen

3.1 Määritelmä

Digitaalinen osaaminen määritellään tekniseksi osaamiseksi, kyvyksi käyttää teknologiaa omalla tavallaan työssä, opiskelussa ja arjessa, teknologian kriittiseksi arviointikyvyksi sekä motivaatioksi osallistua ja sitoutua digitaaliseen kulttuuriin. Tulevaisuudessa kehittyvän robotiikan ja digitaalisten palveluiden käyttö edellyttää ammattilaisilta uudenlaista osaamista teknologian käytössä, taitoa tunnistaa digitalisoitava sekä automatisoitava työ ja osaamista toimia digitaalisessa ympäristössä. Lisäksi hoidon ja palveluiden laadun arviointi, turvallisuus ja tuloksellisuus tulevat kuulumaan digitaaliseen osaamiseen tulevaisuudessa. (Jauhainen ym. 2020, 94–95.) Digitaalinen osaaminen koskettaa ilmiönä kaikkia yhteiskunnan eri tasoja. Siksi olisikin tärkeää huolehtia, että jokaisella on itselleen riittävät taidot tekniikan ja sovellusten käyttämiseen. Digitaalisen osaamisen puute voi johtaa elämänlaadun ja erilaisten toimintamahdollisuuksien heikkenemiseen, ja sitä kautta pahimmillaan yhteiskunnan ulkopuolelle jäämiseen. (Valtiovarainministeriö 2021.)

Digitaalinen osaaminen voidaan jakaa neljään erilaiseen päätyyppiin. Yleiset taidot sisältävät internet-taidon, digitaalisen lukutaidon ja digitaalisen pätevyuden. Toiseksi päätyyppiksi tutkijat tunnistavat välineisiin liittyvät taidot, jotka kuvailevat yksilön teknisiä kykyjä käyttää erilaisia sovelluksia, laitteita ja palveluja. Kolmantena on sisältöön liittyvät taidot, jotka nimensä mukaisesti kertovat yksilön kyvystä käyttää tekniikkaa strategisiin, sosiaalisiin ja luoviin tarkoituksiin. Viimeisenä on turvallisuuteen liittyvät taidot, jotka käsittävät kyvyt, jotka auttavat yksilöä digitaalisen tekniikan tietoturvalisessa, sosiaalisesti hyväksyttävässä ja eettisesti kestävässä käytössä. (Tuomivaara & Alasoini 2020, 18.)

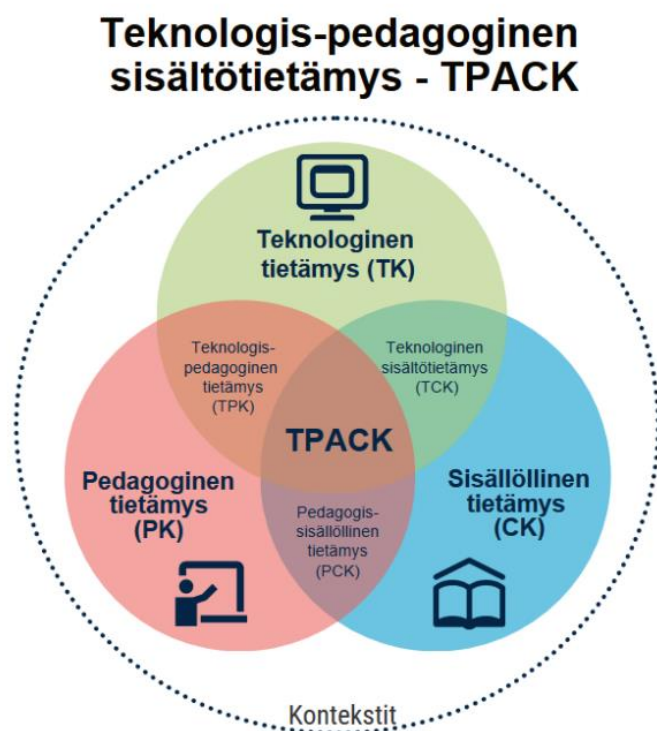
3.2 TPACK-malli

TPACK-malli eli teknologis-pedagoginen sisältötietämys on ajatus siitä, että sisältö eli mitä opetetaan ja pedagogiikka eli miten opetetaan kulkevat perustana kaikessa opettamista edistävässä teknologiassa (Turunen 2021). Pedagogis-sisällöllisen tietämyksen käsite (pedagogical-content knowledge, PCK) liitetään opettajien opettamista koskevaan tietämykseen ja tietostruktuurin rakenteeseen. Kun tulkitaan tietorakenteita, opettajien pedagogis-sisällöllisen tietämyksen lajit ja tietämys ajatellaan erillisiksi kokonaisuuksiksi, mutta rakenteellisesti ne ovat silti yhteydessä toisiinsa. (Kyllönen 2020, 29–30.) TPACK-mallissa (Kuva 1.) on alue, jossa kaikkien osa-alueiden, eli teknologisen tietämyksen (TK), pedagogisen tietämyksen (PK) ja sisällöllisen tietämyksen (CK) ympyrät kohtaavat. TPACK-mallin ideana on myös konkreettisesti näiden kolmen osa-alueen sulauttaminen yhteen. Osa-alueiden yhteistoiminta eli keskiö on koko digipedagogiikan tavoitetila. (Turunen 2021.) TPACK-

mallissa on siis kolme pääaluetta (Kuva 1.), jotka ovat TK, PK ja CK, sekä kolme kohtausaluetta eli TPK, PCK ja TCK. Nämä kuusi aluetta yhdistyvät yhdeksi suureksi tietämyksen kokonaisuudeksi, jotka toimivat lähtökohtana teknologiaa hyödyntävässä ja laadukkaassa opetuksessa. (Kyllönen 2020, 35.)

TPACK-malli ei synny pedagogiikkaan itsestään pelkästään lisäämällä teknologian käyttöä opetukseen. Kyse on monitahoisesta, syvemmästä ja monimutkaisemmasta kokonaisuudesta. Tähän kokonaisuuteen sisältyy kolme erilaista näkökulmaa. Ensimmäinen on pedagogiset ratkaisut, joissa teknologia on mukana tarkoituksenmukaisesti sisällön opettamisessa. Toisena on kyky tiedostaa, mikä tekee oppimisesta vaikeaa tai helppoa ja miten teknologiaa voidaan niissä tilanteissa hyödyntää. Viimeisenä näkökulmana on ymmärrys siitä, millä tavalla teknologia voi olla apuna tiedon rakentamisessa ja sen testaamisessa. (Turunen 2021.)

TPACK-malliin sisältyvä pedagogis-sisällöllinen tietämys (PCK) voidaan eritellä omaksi tiedonlajikseen. Se koostuu tutkimuksiin perustuvista tiedoista, käytännön työssä opitusta pedagogiikasta ja opetettavaa aihetta koskevasta tiedosta. PCK-käsitettä voi hyödyntää päämäärien määrittelyn välineenä opettajankoulutuksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi PCK voi auttaa kouluttajia ideoimaan erilaisia keinoja ammatillisen osaamisen tukemiseen ja kehittämiseen, kun vertaillaan kokeneen ja kokemattoman opettajan pedagogisia taitoja. (Kyllönen 2020, 30.)

Kuva 1. TPACK-malli (Turunen 2021)

3.3 Teknologiakasvatus

Teknologiakasvatus on uusi termi varhaiskasvatuksen ympäristössä, eikä välttämättä ammattilaisille vielä selkeä sisällöltään. Teknologiakasvatusta voi pitää pedagogisena välttämättömyytenä, koska digitalisaatio on nykyaikana osa yhteiskuntaa, eikä se tule siitä poistumaan. Kun teknologinen kehitys etenee yhteiskunnassa kovaa vauhtia, on tärkeää, että lapsi saa valmiuksia esimerkiksi teknologisen lukutaidon kehittämiseen. Tämä edistää tulevaisuudessa kykyä tehdä tietoisia päätöksiä palvelujen ja laitteiden hankintojen suhteen. Täytyy kuitenkin muistaa, että teknologiakasvatuksen kohteena on kokonaisvaltainen ihmisen rakentama ympäristö, ei vain jokin yksi tietty osa. (Alamäki ym. 2020.)

Varhaiskasvatus on osa yhteiskunnan jatkuvasti kehittyvää digitalisaatiota. Tiedon ja informaation määrä lisääntyy jatkuvasti, ja ajattelun taidot korostuvat sen seurauksena entisestään teknisissä ja monimutkaisissa ympäristöissä. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi kiinnittää näihin asioihin yhä enemmän huomiota suunnitellessaan toimintaa. Heidän tulisi olla ajan tasalla lasten ajattelun tukemisesta, ja tuen tuomisesta käytännön tasolle. Tietotekniikka tuo mukanaan lasten oppimisympäristöihin monia mahdollisuuksia, esimerkiksi erilaiset ilmiöt ja niiden välisten yhteyksien hahmottamisen, syy-seuraussuhteet, sekä selitysten löytämisen ja tuottamisen tekniikkaa hyödyntäen. Teknologian vaikutus oppimiseen ei kuitenkaan ole suoraa, vaan se tapahtuu vähän kerrallaan. Voidaan ajatella, että olennaisin oppimistulos on yksilön tietoisuuden lisääntyminen osaamisestaan ja ajattelustaan, joiden kautta tapahtuu oppimistaitojen muutos. (Alamäki ym. 2020.)

4 Varhaiskasvatus

4.1 Määritelmä

Varhaiskasvatus on pedagogiikkaan painottuva, suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kokonaisuus, joka koostuu lapsen kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta. Varhaiskasvatus kattaa lapsen elämän ensimmäiset ikävuodet 0–6 v. Sitä voidaan toteuttaa päiväkotitoimintana, perhepäivähoitona sekä avoimena varhaiskasvatustoimintana, kuten kerho- ja leikki-toimintana. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on mm. tukea lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä, sekä ehkäistä syrjäytymistä ja edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Se myös mahdollistaa huoltajien osallistumisen työelämään ja tukee heitä kasvatustyössä. (Opetushallitus 2022.) Varhaiskasvatuksessa luodaan perustaa lapsen elinikäiselle oppimiselle, se on tärkeä osa lapsen oppimisen ja kasvun polkua (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 19).

Yleisin varhaiskasvatuksen muoto on päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus. Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Päiväkodeissa toiminta on ryhmämuotoista ja ryhmät muodostuvat eri tavoin huomioiden esim. lasten ikä, sisarussuhteet tai tuen tarve. Ryhmiä muodostaessa tulee pohtia niiden pedagogista tarkoituksenmukaisuutta. Huomioon on otettava myös henkilöstön mitoittamiseen ja ryhmien enimmäiskokoon liittyvät säännökset. Laadukkaan varhaiskasvatuksen voimavarana pidetään päiväkodin henkilöstön moniammatillisuutta. Varhaiskasvatuksen opettajat vastaavat niin toiminnan suunnittelusta ja toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta lapsiryhmässä, kuin sen arvioinnista ja kehittämisestä. Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö suunnittelee ja toteuttaa toimintaa yhdessä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 18.)

4.2 Lait ja asetukset

Kunnat ovat velvollisia järjestämään varhaiskasvatusta sellaisin toimintamuodoin ja niin laajasti kuin kunnassa on tarvetta. Sen järjestämistä ohjaavat Suomen perustuslaki (731/1999), varhaiskasvatustilaki (540/2018) ja varhaiskasvatuksesta annettu valtioneuvoston asetus (753/2018), sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Laissa säädetty lapsen oikeus varhaiskasvatukseen koskee päiväkodissa tai perhepäivähoitossa annettavaa varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14.)

Kuntien, kuntayhtymien tai yksityisen palveluntuottajan päiväkodeissa tai perhepäivähoitossa sovelletaan varhaiskasvatustilakia (540/2018). Laissa säädetään mm. lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Laissa mainitaan mm.

lapsen edun ensisijaisuus aina varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä, tuotettaessa ja siitä päätettäessä. Laki määrittelee varhaiskasvatuksen tavoitteeksi mm. lapsen oppimisen edellytysten ja koulutuksellisen tasa-arvon tuen toteuttamisen. Sen tavoitteena on myös varmistaa oppimisympäristö, joka on terveellinen, turvallinen, kehittävä ja oppimista edistävä. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 1 §, 3 §, 4 §.) Digitaalisesta osaamisesta on mainittu varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 15), jossa kerrotaan varhaiskasvatuksen yhtenä tehtävänä lapsen ymmärryksen tukemisen digitalisaatiosta yhdessä kotien kanssa. Lasten koulutuksellista tasa-arvoa edistää lasten digiosaamisen vahvistaminen.

4.3 Tuki varhaiskasvatuksessa

Osallistuminen varhaiskasvatukseen on hyvä pohja lapsen hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle. Kaikkia lapsia tukee selkeä päiväjärjestys ja päivittäisten toimintojen rytmittäminen, sillä pedagogisilla järjestelyillä ja työtavoilla voidaan ennaltaehkäistä haasteita. Jos laadukas pedagogiikka ei riitä vastaamaan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin, määritellään lapselle sopivin tuen taso ja tuen muodot. Tuen muodot varhaiskasvatuksessa tarkoittavat lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tukitoimia. Lapsen tulee saada sopivalla tasolla tukea heti, kun sen tarve on ilmeistä. Tuen saaminen ei vaadi lääketieteellistä diagnoosia tai muutakaan terveydenhuollon tai sosiaalihuollon lausuntoa. Tukitoimista ja apuvälineistä vastaa varhaiskasvatuksen järjestäjä. Tuki järjestetään osana päivittäistä toimintaa ja se suunnitellaan pedagogisesti siten, että lapsen etu, osallisuus, oikeus oppia ja toimia osana ryhmää toteutuvat. Tuen tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 38–40.)

Ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeisiin varhaiskasvatuksessa on yleinen tuki. Se koostuu yksittäisistä tuen muodoista, kuten pedagogisista ratkaisuista ja tukitoimista lapsen omassa ryhmässä, joilla vaikutetaan tilanteeseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Se on matalampaa voimakkuudeltaan ja lyhytkestoisempaa kuin tehostettu ja erityinen tuki. Kun yleinen tuki ei riitä, annetaan lapselle yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tehostettua tukea niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Tukea tehostetaan tuen suunnittelulla ja toteuttamistapojen lisäämisellä, sekä niitä vahvistamalla. Se muodostuu säännöllisistä ja useista samanaikaisesti toteutettavista tuen muodoista. Annettuna oikeaan aikaan se ehkäisee lapsen tuen tarpeiden moninaistumista myöhemmin. Erityistä tukea voidaan antaa lapselle, jos yleinen tai tehostettu tuki ei riitä. Sitä voidaan antaa lapsen merkittävästi toimintakykyä alentavasta oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta, kuten esim. vammasta, sairaudesta tai kehityksen viivästyisestä. Erityinen tuki on vahvin annettava tuen taso varhaiskasvatuksessa, ja se muodostuu useista tukipalveluista ja tuen muodoista, se on jatkuvaa ja kokoaikaista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 39–40.)

4.4 Pedagoginen dokumentointi

Varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista, kehittämistä ja arviointia tukee pedagoginen dokumentointi. Se on keskeinen työmenetelmä arvioidessa pedagogista toimintaa ja henkilöstön toimintaa pidemmältä aikaväliltä. Pedagogisella dokumentoinnilla on useita tavoitteita. Sen avulla voidaan oppia tuntemaan yksittäistä lasta ja se mahdollistaa huoltajien osallisuuden lasten varhaiskasvatukseen. Pedagogisen dokumentoinnin avulla voidaan myös ymmärtää lasten keskinäisiä suhteita ja tunnistaa henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen laatua. Sitä tulee tarkastella niin yksittäisen lapsen, koko lapsiryhmän, huoltajien kuin henkilöstönkin tasolla. (Opetushallitus a.)

Pedagogista dokumentointia toteutetaan esimerkiksi digitaalisilla portfolioilla, tuumaustauoilla tai sosiogrammilla eli vertaissuhteita havainnoimalla. Digitaalisia laitteita ja sovelluksia voidaan käyttää siis myös pedagogisen dokumentoinnin välineenä. Lapsi voidaan ottaa mukaan dokumentointiin, jolloin aikuinen ohjaa laitteen, yleensä kameran, puhelimen tai tablettilaitteen käyttöön. Aineiston tuottaminen on usein prosessin helpoin vaihe. Toimivaksi vaihtoehdoksi digitaalisten materiaalien säilöntään ovat osoittautuneet tiedostokansiot tabletille tai tietokoneelle. Jos materiaalia tallentaa pilvipalveluihin, on varmistettava, että siihen on lupa omalta organisaatiolta ja palvelut ovat tietoturvallisia. (Opetushallitus a.)

5 Digitalisaatio varhaiskasvatuksessa

5.1 Digitaaliset ympäristöt

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt digitalisoituvat samalla kun yhteiskuntakin digitalisoituu ja digiosaamisen merkitys kasvaa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää tasa-arvoa ja varmistaa, että jokainen lapsi saa riittävät digitaaliset taidot tulevaisuuttaan varten. (Opetushallitus 2021.) Varhaiskasvatuksen perusteet (2022, 15) velvoittaa päiväkodin henkilöstöä ohjaamaan lapsia käyttämään digitaalisia ympäristöjä monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Digilaitteet ovat tuoneet varhaiskasvatukseen monia myönteisiä ilmiöitä. Digitaaliset laitteet voivat esimerkiksi olla rakentamassa ja vahvistamassa niin lasten ja aikuisten kuin kotien ja päiväkodin välistä vuorovaikutusta. Päiväkodeilla on mahdollisuuksia käyttää erilaisia sovelluksia, joissa voi dokumentoida lapsen kasvua ja kehitystä ja ne voi jakaa myös vanhemmille. Tiedotteet ja dokumentit, kuten lapsen varhaiskasvatussuunnitelmat kulkevat sähköisesti ja ovat koko ajan niin vanhempien kuin varhaiskasvattajien käytössä. Vanhemmat voidaan ottaa mukaan aiempaa tiiviimmin päiväkodin arkeen ja lisätä heidän tietoisuuttaan päivien kulusta. (Heini-Katariina 2019) Kotkan kaupunki mainitsee tietoviestintätekniikkastrategiassaan päiväkodeissa olevan käytössä puhelimet, tietokoneet ja tabletit. Nämä laitteet ovat samoja mitä muissakin päiväkodeissa on yleisesti käytössä. Puhelimia käytetään pääasiassa yhteydenpitoon eri yhteistyötahojen kanssa. Tietokoneet ovat apuna mm. toiminnan suunnittelussa, asiakirjojen ja dokumenttien luomisessa ja esimerkiksi sähköpostin käytössä. Tabletit ovat usein lastenkin käytössä ja niissä voi olla mm. kasvua ja kehitystä tukevia oppimissovelluksia.

Lapsia tulee innostaa varhaiskasvatuksessa käyttämään ja tuottamaan, sekä tutkimaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa ympäristöissä. Yhdessä tutkitaan myös tieto- ja viestintäteknologian roolia, sekä tutustutaan erilaisiin digitaalisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Digitalisaatiota hyödynnetään leikeissä, tutkimisessa, liikkumisessa ja taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa sekä dokumentoinnissa. Digitaaliset välineet tarjoavat paljon mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26, 39.) Järkevästi käytettynä digitaaliset laitteet ja välineet voivat tukea lasten oppimista ja suhteita. Ne tarjoavat mukaansatempaavia ja viihdyttäviä yhdessä jaettuina kokemuksia, jotka parantavat lasten mahdollisuuksia oppia ja kehittyä. Ne voivat myös tukea lapsen suhteita sekä aikuisiin että ikäisiinsä. (Naeyc 2012, 1.)

Lapsi kasvaa siis osaksi yhteiskuntaa, jossa digitaalisuus on läsnä. Digitaalista osaamista tarvitaan niin yhteiskunnassa toimiessa ja oppimisessa kuin ihmisten välisessä

vuorovaikutuksessa. Yhdessä kotien kanssa varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta. Lapsella tulee olla mahdollisuus harjoitella, kokeilla ja tuottaa sisältöjä digitaalisilla välineillä yhdessä toisten lasten kanssa. Se edistää lasten luovaa ajattelua, monilukutaitoa sekä yhteistoiminnan taitoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 15.)

5.2 Uudet lukutaidot -kehittämishjelma

Uudet lukutaidot -kehittämishjelma vuosille 2020–2022 on osa Oikeus oppia -kehittämishjelmaa. Sen käynnisti Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kehittämishankkeen tavoitteena on lasten ja nuorten osaamisen vahvistaminen tieto- ja viestintäteknologiassa, medialukutaidossa sekä ohjelmoinnin osaamisessa niin varhaiskasvatuksessa kuin esi- ja perusopetuksessakin. Kehittämishjelman kuvausten tavoitteena on tukea varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toteuttamista ja antaa opettajille konkreettisia kuvauksia siitä millaisiin asioihin opetuksessa tulee kiinnittää huomiota. (Opetushallitus b.) Kuvaukset tukevat opetuksen suunnittelua, toteuttamista ja paikallisten suunnitelmien laatimista ja päivittämistä. Niiden tavoitteena on edistää yhdenvertaisuuden toteutumista lasten ja nuorten digitaalisten taitojen ja osaamisen opetuksessa. (Uudet lukutaidot.)

Digitaalisten palveluiden valintaa varhaiskasvatuksessa määrittelee niiden pedagoginen tarkoituksenmukaisuus. Palveluita valitessa tulee huomioida varhaiskasvatuksen erityispiirteet, kuten käyttäjien ikä- ja kehitystaso sekä leikin merkitys. Leikki on keskeinen tapa toimia varhaiskasvatuksessa, myös digitaalisessa ympäristössä. Uudet lukutaidot -hankkeen ja Opetushallituksen tuottaman laatumäärittelyn Laadukas digitaalinen ympäristö mukaan varhaiskasvatuksen digitaalisia palveluita tarkastellaan hyödyntäen näkökulmia varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja hyvän pedagogisen toiminnan kuvausten mukaisesti. Nämä näkökulmat liittyvät varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden mukaisesti laaja-alaiseen osaamiseen, oppimiskäsitykseen, työtapoihin ja oppimisympäristöihin, oppimisen alueisiin ja hyvän pedagogisen toiminnan osa-alueisiin. Pedagogisesti laadukkaille digitaalisille oppimisympäristöille on kolme pedagogista vaatimusta: siinä pitää olla yhteisöllistä oppimista, leikkiä ja luovuutta, sekä toiminnallista ja tutkivaa oppimista. (Opetushallitus 2021.)

5.3 Digitaalinen leikki

Leikki on keskeinen tapa toimia varhaiskasvatuksessa, myös digitaalisessa ympäristössä (Opetushallitus 2021). Varhaiskasvatusikäiselle lapselle leikki on merkityksellistä, se motivoi ja tuottaa iloa, samalla kun lapsi oppii monia taitoja ja kerää tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee tiedostaa leikin pedagoginen merkitys sekä leikin itseisarvo lapselle. Sillä on valtava merkitys lasten oppimisessa ja kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa ja kehityksessä.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 12.) Varhaiskasvatuksessa tulee siis tukea lapsia leikkiin ja luovuuteen ja digitaaliset ympäristöt voivat rikastuttaa niitä. Varhaiskasvatuksen käytössä tulisi olla sellaisia sovelluksia, jotka virittävät leikkiin ja voivat olla osa sitä, sekä kannustavat liikkumaan lähiympäristössä. Käytettyjen sovellusten tulisi kehittää pitkäkestoista leikkiä, leikin kehittelyä ja sen jatkuvuutta. Digitaalisia sovelluksia valitessa voi esimerkiksi pohtia lisääkö se ryhmässä leikkimistä ja pelaamista, tukeeko se kommunikointia ja sosiaalisuutta ja sääntöjen noudattamista. (Opetushallitus 2021.)

Digitaalinen teknologia mahdollistaa uudenlaisen ilmiön, digitaalisen leikin. Siinä lapset yhdistävät peleihin ja teknologiaan perinteisemmän leikin piirteitä, kuten esimerkiksi roolin ottamista, uusien ideoiden kehittelemistä, tutkimista ja kuvittelua. Digitaalisissa leikeissä on näkyvissä muutenkin leikille ominaisia piirteitä, kuten hauskuus, säännöt ja vapaus. Digitaalisissa leikeissä on havaittu lähes kaikki perinteisen leikin tyypit, kuten roolileikit, symbolileikit, mielikuvitusleikit ja fyysiset leikit. Lapset eivät juuri tee rajaa digitaalisen leikin ja muun leikin välille, vaan vaihtelevat joustavasti eri leikkityyppien välillä senhetkiseen leikkiin sopivalla tavalla. Esimerkiksi kotileikkiin voi ottaa mukaan tabletin, jossa on kotileikkiin sopivia ruokia ja tarvikkeita digitaalisessa muodossa. Tällöin kotileikkiin yhdistyy digitaalinen leikki. Lapsien leikkiessä digitaalisia leikkejä he hyödyntävät usein samoja kognitiivisia toimintoja kuin lelujen kanssa leikkiessään. Digitaalinen leikki on jo nyt tärkeä osa lasten kultuuria ja se laajentaa käsitystä leikistä. (Koivula & Mustola.)

6 Aineiston keruu ja analysointi

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen, laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimuksellinen opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä työelämän toimijan kanssa, ja siitä tehtiin heidän tarpeitansa palveleva. Tämä tarkoittaa sitä, että tuloksien avulla yhteistyökumppanimme Luumäen varhaiskasvatus pystyy kehittämään toimintaansa pedagogisesti laadukkaampaan suuntaan. Tulosten avulla he pystyvät huomioimaan yhä paremmin toiminnassaan digitalisaation mahdollisuudet. Kvalitatiivinen tutkimus perustuu merkitysten tarkasteluun, jotka ilmenevät suhteina ja niiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Merkityskokonaisuudet taas koostuvat ihmisistä lähtöisin olevista ja ihmiseen päätyvistä tapahtumista, eli esimerkiksi toiminnasta, ajatuksista, päämääristä tai yhteiskunnan rakenteista. (Vilka 2015, 118.) Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä valikoitui opinnäytetyön luonteen vuoksi, yhteistyökumppanimme Luumäen kunta on pieni kunta, jossa on vähän varhaiskasvatuksen opettajia. Tästä syystä aineistoa ei ollut mahdollista saada suurta määrää. Vilkan (2015, 97) mukaan aineiston laatu on tärkeämpi kuin sen määrä laadullisessa tutkimusmenetelmässä.

Kvalitatiivinen tutkimus on menetelmäsuuntaus, joka perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja on aineistolähtöistä. Tutkimuksen tavoitteena on pyrkiä ymmärtämään kokonaisvaltaisesti tutkimuksen kohteena olevan asian ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä. Kvalitatiivisen tutkimuksen voi toteuttaa erilaisin menetelmin, joiden yhteisinä tekijöinä ovat kohteen esiintymisympäristö ja tausta, kohteen merkitys ja tarkoitus, sekä ilmaisun ja kielen näkökulmat. (Jyväskylän yliopiston Koppa 2021.) Tutkimus on kuitenkin niin sanotusti pintaraapaisua tutkittavaan aiheeseen, koska tutkimukselle ei koskaan voi saavuttaa tutkittavaa ilmiötä kokonaisvaltaisesti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena ei laadullisen tutkimusmenetelmän mukaisesti ole siis ratkaista varhaiskasvatuksen opettajien digitaitoihin liittyviä haasteita, vaan antaa varhaiskasvatuksen henkilöstölle avaimia ratkaista näitä haasteita itse, heidän omien toimintatapojen ja tavoitteiden mukaisesti parhaalla näkemällään tavalla. Huomioimme tämän haastattelua suunnitellessa siten, että valitsimme kysymysten teemoiksi mahdollisimman yksinkertaiset ja selkeät teemat, mikä helpottaisi heidän mahdollista jatkotyöskentelyään ja toiminnan kehittämistä. Jos teemat olisi muotoiltu liian monimutkaisesti ja laajasti, voisi olla yhteistyökumppanille haasteellista eritellä kehityskohtia ja lähteä kehittämään toiveita. Halusimme antaa haastattelulle mahdollisimman selkeät raamit ja pitää kysymysten määrän maltillisena. Toteutuksessa huomioitiin jokaiselle mahdollisuus vastata kysymyksiin haluumallaan laajuudella ja omin sanoin ilman johdattelua.

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet ja teemat, joita haastattelussa käsitellään, jotta tutkimusongelmaan voi vastata. Haastattelu-
muodon tavoitteena on, että haastateltava voi antaa kaikista teemoista omanlaisen kuvauksen ja teemat käsitellään haastateltavan kannalta luontevassa järjestyksessä. (Vilkkä 2015, 124.) Haastattelusta kirjaamien muistiinpanojen lisäksi haastattelut äänitettiin puhelimella ja aineisto litteroitiin, eli muutettiin puhe tekstiksi. Tämän jälkeen aineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä. Sisällönanalyysimenetelmä keskittyy siihen, mistä teemoista, asioista ja aiheista aineisto kertoo. Eli siihen, mistä haastateltavat kertovat. Sisällönanalyysia käytetään haastatteluiden, kirjoitettujen tekstien ja nauhoitetun puheen, äänien ja kuvien analysointiin. (Vuori.)

Haastatteluihin osallistui 10 varhaiskasvatuksen opettajaa ja ne toteutettiin etäyhteydellä Teams-sovelluksen avulla yhteensä kolmena eri kertana tammi- ja helmikuussa 2022. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, eli jokainen varhaiskasvatuksen opettaja haastateltiin yksitellen. Valitsimme haastattelun toteutukseen Teams-yhteyden yhteistyökumppanimme toiveesta, koska haastattelu oli näin helpompi toteuttaa aikataulullisesti. Lisäksi huomioimme korona-ajan, jolloin Teams-sovellusta käyttämällä vältimme ylimääräiset kontaktit. Alusta asti oli selkeää, että haastattelut toteutetaan yksi kerrallaan eikä ryhmähaastatteluina, sillä näin jokaiselle annettiin oma rauha ja aika vastata kysymyksiin täysin omien ajatusten ja kokemusten pohjalta. Ryhmähaastattelun haasteeksi olisi muodostunut myös aikataulutus, sillä olisi voinut olla haastavaa saada kaikki varhaiskasvatuksen opettajat samaan aikaan ruudun ääreen.

Haastattelukysymykset valikoituivat jakautuen eri teemoihin, jotka olivat

- työssä käytetyt laitteet ja sovellukset
- varhaiskasvatuksen opettajien digitaalinen osaaminen
- saatu koulutus digitaalisiin laitteisiin ja sovelluksiin
- digitaalisuuden tuomat haasteet
- toiveet ja kehitysideat.

Näiden teemojen pohjalta luotiin haastattelukysymykset (liite 2), joiden avulla kerättiin tietoa digitaalisesta osaamisesta. Kysymysten avulla saatiin monipuolinen kuva varhaiskasvatuksen opettajien digitaalisen osaamisen nykytilanteesta, haasteista ja vahvuuksista, sekä toiveista.

Opinnäytetyömme analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tällöin tavoitteena oli löytää tutkimusaineistosta esimerkiksi jokin toiminnan logiikka tai tyyppikertomus. Prosessi lähti liikkeelle siitä, että päätettiin ennen varsinaista analyysia, mistä

toiminnan logiikkaa tai kertomusta etsitään, jonka jälkeen aineisto pelkistetään eli tutkimuksen kannalta kaikki epäolennainen tieto karsitaan pois. Seuraavaksi aineisto ryhmitellään johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. (Vilka 2015, 163–164.) Opinnäytetyössä oleellista oli digitaitoihin liittyvät haasteet ja kehitystoiveet, sekä näiden ryhmittely omiksi alakategorioikseen.

7 Opinnäytetyön tulokset

7.1 Käytetyt digitaaliset laitteet ja sovellukset

Ensimmäisenä teemana käsittelimme varhaiskasvatuksen opettajien työssään käyttämiä digitaalisia laitteita ja sovelluksia ja sitä, kuinka he hyödyntävät niitä arjessaan. Varhaiskasvatuksen opettajat nimesivät käyttävänsä työssään monipuolisesti erilaisia digitaalisia välineitä ja sovelluksia päivittäin. He mainitsivat käyttävänsä ainakin tietokonetta, iPadia, kosketusnäytöllistä televisiota, puhelinta ja videotykkiä.

Sovelluksista käytetyin heillä on puhelimesta Läsna-sovellus, johon merkitään päivittäin lasten saapuminen varhaiskasvatukseen ja lasten lähteminen kotiin varhaiskasvatuksesta. Sen lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat mainitsivat mm. iPadien äänitys- ja kuvaussovellukset, kuvanmuokkaussovellukset, oppimateriaalisovelluksia kuten Ekapeli ja Molla ABC, Papunetin, Peda.netin, WWF:n Luontoliven ja erilaiset palapelit ja värityskuvasovellukset. Suunnitellessa toimintaa opettajien tiedot ja suunnitelmat tallentuvat pilvipalveluun, jolloin ne ovat mukana aina, eikä opettaja näin ollen ole sidottuna yhteen paikkaan tai yhteen tietokoneeseen. Myös lomatoiveet, työvuorot ja työsopimukset tehdään nykyisin sähköisenä.

7.2 Digitaalinen osaaminen

Toisena teemana käsittelimme varhaiskasvatuksen opettajien digitaalisen osaamisen nykytilaa. He kokivat, että heidän taitonsa ovat pääosin riittävät nykyisiin vaatimuksiin ja he osaavat käyttää tällä hetkellä käytössä olevia laitteita ja sovelluksia. Haastatteluissa kävi ilmi, että nuoremmat opettajat kokivat, että he ovat luonnostaan luontevampia käyttämään digitaalisia laitteita ja sovelluksia kuin vanhemmat kollegansa. Opettajat kertovat, että henkilöstössä on valtavia eroja osaamisessa, koulutusten jälkeenkin toisille on luontevampaa käyttää digitaalisia laitteita kuin toisille.

Varhaiskasvatuksen opettajat kertoivat, että ovat tietoisia siitä, mistä he saavat apua tarpeen tullen tekniikkaan liittyvissä asioissa. Heillä on käytössään IT- ja talouspalvelu. Tarvittaessa varhaiskasvatuksen opettajat käyttävät yksinkertaisemmissa asioissa Googlen hakukonetta. Myös tiimikaverilta saa apua pyydettyäessä, mikä on usein vaihtoehtoista ensimmäinen, kun ongelmia ilmenee. Useampi opettaja mainitsi, että heillä on käytettävissä esihenkilön apu teknisiin ongelmiin tai hän tarvittaessa neuvoo mihin voisi olla yhteydessä asian ratkaisemiseksi.

7.3 Koulutus

Kolmantena teemana haastatteluissa käsiteltiin digitaalisiin laitteisiin ja sovelluksiin liittyviä koulutuksia. Vastaajat kertovat, etteivät he ole saaneet juurikaan koulutusta digitaalisten laitteiden ja sovellusten käyttöön, vaan he ovat joutuneet opettelemaan ja selvittämään paljon itse. Eräs vastaaja kuvailee, että *Näpyttelen ja kokeilen. Jotain kautta aina selvinnyt*. Suurin osa vastaajista kertoo, ettei ole saanut edes ammatillisessa koulutuksessa koulutusta digitaalisiin taitoihin. Useampi vastaaja mainitsee käyneensä Wilmaan liittyvän koulutuksen työsuhteen aikana, kun se tuli uutena sovelluksena. Uusia koulutuksia ei ole ollut opettajien mukaan aiheesta enää muutamaan vuoteen.

Opettajien vastaukset lisäkoulutuksen tarpeellisuudesta jakaantuivat, osa koki, etteivät he tarvitse lisää koulutusta tällä hetkellä ja he pärjäävät nykyisten laitteiden ja sovellusten kanssa. Osa heistä kylläkin kertoo, että jos tulisi hallittavaksi uusia laitteita ja sovelluksia, niin koulutus voisi olla tarpeellinen. Osa opettajista koki tarvitsevansa lisäkoulutusta, koska laitteet ja sovellukset muuttuvat koko ajan. Opettajat haluavat päivittää tietojaan ja osaamistaan, sekä he haluaisivat hyödyntää uutta teknologiaa monipuolisemmin. Erityisesti esille tuotiin se, että useamman työntekijän työyhteisöstä tulisi päästä koulutukseen kerralla yhden sijaan. Se, että edes yksi käy koulutuksen nähtiin hyvänä asia, mutta jos tämä kyseinen työntekijä lähtee päiväkodista, niin samalla koulutuksesta saatu tieto lähtee mukana.

7.4 Haasteet laitteiden käytössä

Neljäntenä teemana haastattelussamme oli digitaalisten laitteiden ja sovelluksien käytön haasteet. Digitaalisten laitteiden käyttöön liittyvistä haasteista eniten esille nousi laitteiden toimimattomuus ja tekniset ongelmat. Moni varhaiskasvatuksen opettaja totesi, että näiden haasteiden takia kuluu ylimääräistä aikaa, jolloin työaikaa menee hukkaan tai jokin tekeminen voi jäädä kesken.

Varhaiskasvattajan opettajat kokivat haasteeksi laitteiden heikon akunkeston, huonot yhteydet ja yleisesti laitteiden huonon laadun. Joidenkin vastaajien mielestä laitteet alkavat olla jo vanhoja, eli ikä ja laitteissa oleva tilan määrä alkavat tulla käytössä vastaan. Laitteiden korkea hintataso ja vaatimus säännöllisestä päivittämisestä koettiin myös haasteeksi.

Digitaalisen osaamisen haasteena nähtiin yleinen osaaminen ja laitteiden sekä sovellusten käytön opettelu. Niiden käyttö vaatii paljon osaamista ja eroja työntekijöiden välillä on paljon. Vastaajat kertovat, että toisille niiden käyttö on luontevaa ja toisille ei. Uusien sovellusten ja laitteiden opettelu sekä taitamattomimpien opettaminen nähtiin haasteena, sillä sille ei usein löydy aikaa. Eräs opettaja pohti sitä, että eniten haasteita digitaaliset laitteet

tuottavat heille, joille laitteiden ja sovellusten käyttäminen ei ole ominaista. Hän pohti sitä, että kun työ on muutenkin raskasta, voi tuntua haastavalta opetella työläs asia omaehtoisesti ilman koulutusta. Hän pohti, että silloin tuskin tulee hyödynnettyäkään digitaalista osaamista lasten kanssa.

Haasteeksi mainittiin myös lasten eri tasoisuus laitteiden käytössä. Lapset ovat tutustuneet laitteisiin eri tavoin kotona, jolloin saman ryhmän sisällä osaamisessa on huomattaviakin eroja. Tämä tuo haasteita heidän kanssaan työtä tehdessä, kun osa lapsista on taitavia laitteiden ja sovellusten käyttäjiä ja toiset vasta-alkajia.

7.5 Toiveet ja kehittämisideat

Viidentenä teemana käsitelimme varhaiskasvatuksen opettajien toiveita ja kehittämisideoita. Varhaiskasvatuksen opettajilta nousi haastatteluissa erilaisia kehittämisideoita digitaalisten laitteiden suhteen. Suurimman osan toiveet koskivat laitteiden päivitystä nykyaikaisiksi, jotta pysyttäisiin digitaalisuuden suhteen ajan tasalla. He toivoivat esimerkiksi säännestävyyttä, erityisesti akun keston suhteen kylmyyttä kestäviä laitteita, sillä päiväkodissa laitteita käytetään paljon myös ulkona. Yhdessä päiväkodin ryhmässä oli käytössä rullilla tuotava televisio ja tilalle toivottiin esimerkiksi kompaktimpaa ja toimivampaa älytaulua, jotta erilaisia digipelejä ja muita materiaaleja olisi helpompi käyttää. Yhdeksi toiveeksi mainittiin myös se, että materiaaleja ei tarvitsisi tulostaa, vaan tehtävät voisi tehdä suoraan laitteille.

Varhaiskasvatuksen opettajat toivoivat, että sovellukset olisivat mahdollisimman helppokäyttöisiä. He toivoivat omien sanojensa mukaan *pomminvarmoja* ja *superhelppoja* sovelluksia, jotka kenen tahansa olisi helppo ottaa osaksi ryhmänsä arkea. Wilma – sovelluksesta nousi myös muutamia kehitysideoita. Wilma näyttää tällä hetkellä päivähoidossa olevat lapset, ja siihen rinnalle toivottiin näkyväksi varatut hoitoajat. Lisäksi toivottiin, että sinne olisi mahdollisuus kirjoittaa kunkin lapsen kohdalle päivän kuulumiset, sillä tämä helpottaisi lapsen päivästä kertomista, kun lapsi lähtee varhaiskasvatuksesta kotiin. Kun lapsi kirjataan ulos, olisi helppo katsoa ja kertoa vanhemmille muiden kasvattajien kirjaamat merkinnät siltä päiväältä. Nyt heillä on ollut käytössä erillisiä lappuja, joita on hankala etsiä lapsen lähtötilanteessa. Tiedossa varhaiskasvatuksen opettajilla on, että joissakin kunnissa on käytössä sovelluksia, joissa kuulumisten kirjaaminen on mahdollista.

Laitteiden määrää koskevat toiveet vaihtelivat jonkin verran, mutta enimmäkseen määrä koettiin sopivaksi, tai liian vähäiseksi. Yhtäkään vastausta ei tullut, jossa olisi kerrottu, että laitteita olisi liian paljon. Yleisenä toiveena nousi useammassa haastattelussa se, että iPadeja olisi käytössä enemmän, jotta useampi lapsi voisi niitä käyttää kerralla tai olisi mahdollista antaa koko lapsiryhmälle samaan aikaan iPadit käyttöön. Käytössä on myös

varausjärjestelmää, jonka vuoksi laitteita oli niiden vähäisyyden vuoksi haastavaa saada joustavasti käyttöön. Toisaalla taas oltiin sitä mieltä, että kun laitteita käytetään lähinnä oppimiseen, niin valinnan mahdollisuuksia sen suhteen on riittävästi, taitotasojen mukaan. Pääpainon nähdään kuitenkin olevan lasten kanssa olemisessa laitteilla olemisen sijaan.

Yksi varhaiskasvatuksen opettajista toi esille, että heillä ei ole edes tiedossa, mitä kaikkia sovelluksia on käytettävissä. Hän toivoi, että saisi toimivista sovelluksista, peleistä ja käytännöistä tietoja ja ideoita, jotta niitä voisi hyödyntää omassa työssä.

7.6 Digipedagogiikka

Haastatteluissa nousi esille, että digitaaliset laitteet auttavat varhaiskasvatuksen opettajia pedagogisessa suunnittelussa, sillä laitteet kulkevat aina mukana. Digitalisaatio monipuolistaa lasten kanssa tekemistä, koska laitteilla pystyy käyttämään monia eri tarkoitukseen olevia sovelluksia. Sovelluksilla pystyy esimerkiksi vastaamaan lasten tuen tarpeisiin eri tavalla. Laitteiden avulla myös lasten mielenkiinnon kohteet voidaan ottaa huomioon eri pelien ja sovellusten muodossa. Digitalisaatio tuo oppimiseen erilaisuutta, ja mahdollistaa varhaiskasvatuksen opettajien kertoman mukaan oppimisympäristöjen monipuolistamisen. Erilaisia oppimateriaalisovelluksia on laajalti käytössä, mitkä tukevat lasten leikin kautta oppimista. Laitteet ovat lapsille usein jo tuttuja, joten niiden käyttö on lapsille luontevaa, eikä itse laitteen käytön opettamiseen tarvitse käyttää niin paljon aikaa. Laitteet motivoivat etenkin päiväkodin isoimpia lapsia toimintaan.

Varhaiskasvatuksen opettajat kertoivat käyttävänsä laitteita myös lasten havainnointivälineinä. Laitteet mahdollistavat myös äänityksen ja videoinnin, jolloin esimerkiksi puheen kehitystä on mahdollista seurata. Nämä ominaisuudet mainittiin jopa ylivoimaisiksi keinoiksi seurata lasten kehitystä. Digitaalisuus on siis merkittävässä osassa pedagogisessa dokumentoinnissa.

8 Luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen pätevyys eli validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Tutkimuksen tulokset vääristyvät, jos vastaajat eivät ajattelekaan samalla tavalla kuin tutkijat, joten validiutta pohdittiin jo tutkimusta suunniteltaessa. (Vilkkä 2015, 193.) Tämä pyrittiin välttämään sillä, että jo saatekirjeessä (liite 1) avasimme vastaajille mitä tarkoitetaan digitaalisella osaamisella ja ohjeistettiin haastattelun edetessä vastaajia lisää, mikäli se oli tarpeellista, jotta varmistamme sen, että puhumme samasta asiasta.

Tutkimuksen luotettavuus eli reliaabelius taas tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli mittaustulosten toistettavuutta. Se tarkoittaa sitä, että toistettaessa mittaus saadaan täsmälleen sama mittaustulos tutkijasta riippumatta. Luotettavuutta voi heikentää muun muassa se, jos haastatteluun osallistuva muistaa joitakin asioita väärin vastatessaan, käsittää jonkin asian eri tavalla kuin mitä tutkija on ajatellut tai vastauksia tallennettaessa tutkija tekee virheitä. Tärkeää onkin, että tutkija ottaa kantaa tutkimuksensa satunnaisvirheisiin. Tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus muodostavat yhdessä kokonaisluotettavuuden. (Vilkkä 2015, 194.)

Laadullinen tutkimus on luotettava silloin, kun tutkimuksen kohde ja tulkittava materiaali ovat yhteensopivia, eikä teorian muodostukseen ole vaikuttanut epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. Viime kädessä luotettavuuden kriteerit ovat tutkija ja hänen rehellisyytensä, sillä arvioinnin kohteena ovat tutkijan valinnat, teot ja ratkaisut. Siksi tutkijan tulee arvioida tutkimuksensa luotettavuutta jokaisessa valinnassa. (Vilkkä 2015, 196–197.) Opinnäytetyösämme varmistamme luotettavuuden sillä, että pysähdymme joka kohdassa yhdessä keskustelemaan ja pohtimaan toteutuuko nämä luotettavuuden kriteerit.

Tutkimusetiikka tarkoittaa hyvän tieteellisen käytännön noudattamista, ja kulkee läpi opinnäytetyöprosessin ideointivaiheesta opinnäytetyön julkaisuun. (Vilkkä 2015, 41) Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkija tuo esiin tutkimuksellaan tiedonhankinnan, tutkimusmenetelmien ja tutkimustulosten johdonmukaisen hallinnan. Tutkimustulosten tulee siis täyttää vaatimukset, jotka tieteelliselle tutkimukselle on asetettu. Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää myös sitä, että tutkijan toimii rehellisesti ja vilpittömästi toisia tutkijoita kohtaan. Epärehelliseen ja vilpilliseen toimintaan kuuluu piittaamattomuus ja vilppi. Vilppi tarkoittaa toisen tutkijan tekstin vääristelyä tai plagiointia. Piittaamattomuudella tarkoitetaan tutkijan puutteellisia tietoja tai taitoja, ne pitävät sisällään muun muassa lähdeviitteiden epätarkan käytön. (Vilkkä 2015, 42–43.)

Tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kirjallisesti lupa haastatteluun ja haastattelun nauhoittamiseen. Heille tehtiin selväksi, että haastattelun saa keskeyttää missä tahansa

haastattelun vaiheessa, eikä siitä seuraa mitään haastateltavalle. Jos haastateltava keskeyttää haastattelun, ei hänen haastatteluaan käytetä ollenkaan materiaalina tutkimuksessa.

Tutkimusetiikka vaatii ratkaisemaan myös tutkimusaineistojen säilyttämistä koskevat kysymykset. (Vilkkä 2015, 47.) Tutkimusaineistoja säilytimme vain opinnäytetyön kirjoittamiseen osallistuvien omilla henkilökohtaisilla tietokoneilla, jotka ovat suojattu salasanoilla. Aineistoon eivät pääse ulkopuoliset käsiksi. Emme keränneet henkilötietoja aineistoon, koska ne eivät olleet oleellisia tutkimuksessa ja jotta vastaajien anonymiteetti säilyy. Tutkimusaineisto myös hävitetään pysyvästi, kun tämä opinnäytetyö on julkaistu.

9 Yhteenveto

9.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa Luumäen kunnan varhaiskasvatuksen opettajien digitaalisesta osaamisesta. Sen tavoitteena oli, että Luumäen kunnan varhaiskasvatus saa tietoa varhaiskasvatuksen opettajiensa digitaalisen osaamisen nykytilasta, sen haasteista ja vahvuuksista.

Luumäen varhaiskasvatuksessa opettajilla on laajasti käytössä erilaisia laitteita ja sovelluksia, joita he pystyvät hyödyntämään päiväkodin arjessa ja pedagogiassa. Eniten he käyttävät puhelimia ja iPadeja, sovelluksista päivittäiseen kirjaamiseen Läsna-sovellusta. Lapsille on tarjolla monenlaisia oppimateriaalisovelluksia erilaisten pelien ja sovellusten muodossa. Varhaiskasvatuksen opettajilla on käytössään materiaalien tallentamiseen pilvipalvelu, joka mahdollistaa sen, että materiaalit eivät ole sidottuna vain yhteen laitteeseen.

Digipedagogiikan näkökulmasta digitalisaatio tukee pedagogiikan suunnittelua, ja sen avulla lasten kanssa tekeminen on monipuolisempaa. Oppimisympäristöt siis laajentuvat digitaalisten laitteiden ja sovellusten käytön ansiosta. Alamäen ym. (2020) mukaan varhaiskasvatuksen opettajien tulisi olla ajan tasalla lasten ajattelun tukemisessa ja tuen käytännöllistämässä. Teknologia vaikuttaa oppimiseen epäsuorasti ja tapahtuu vähän kerrallaan, joka tulisi huomioida oppimistuloksia tarkastellessa. Teknologian käytössä lukutaidollisilla valmiuksilla on suuri merkitys. Niiden harjoittelu jo varhaiskasvatuksessa edistää lapsen kykyä tehdä tulevaisuudessa tietoisia päätöksiä palvelujen ja laitteiden suhteen.

Laitteet ovat myös merkittävä osa pedagogista dokumentointia ja lasten havainnointia, erityisesti videointi ja äänitysmahdollisuus ovat ominaisuuksina varhaiskasvatuksen opettajien mielestä työssä tärkeitä. Laitteiden ja sovellusten avulla pystytään myös ottamaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteita tehdessä valintoja esimerkiksi erilaisten pelien suhteen. Pelit tukevat leikin kautta oppimista. Laitteet ovat usein lapsille tuttuja kotoa, joten niiden käyttö on luontevaa. Laitteet ja pelit myös motivoivat lapsia toimintaan.

Digitalisaatio tuo mukanaan myös haasteita. Varhaiskasvatuksen opettajien vastauksissa suurimmaksi haasteeksi mainittiin laitteiden toimimattomuus ja niihin liittyvät tekniset ongelmat. Teknisten ongelmien selvittämiseen kuluu ylimääräistä aikaa, joka on pois muusta työajasta. Jos laitteita ei saada toimimaan, jää tekeminen luonnollisesti kesken. Laitteiden teknisissä ominaisuuksissa on myös parannettavaa: heikko akunkesto, yhteysongelmat ja laitteiden yleinen huono laatu vaikuttaa niiden käyttökokemukseen negatiivisesti. Laitteiden kanssa joutuu paljon tekemään valmisteluja etukäteen esimerkiksi lataamisen tai niiden varaamisen suhteen. Laitteiden korkea hintataso ja säännöllisten päivittämisen tarve koettiin

myös yhtenä haasteena. Laitteiden käyttö vaatii opettelua, ja työntekijöiden osaamisen ta-
soissa on jonkin verran eroja, kuten myös heidän oppimisensa valmiuksissa. Tämä tarkoittaa
sitä, että toisille laitteiden käyttö on luontevampaa kuin toisille. Jauhiainen ym. (2020,
94–95) määrittelee, että digitaalinen osaaminen liitetään muun muassa sitoutumiseksi
digitaaliseen kulttuuriin ja motivaatioksi osallistua siihen. Jokainen saa siis toteuttaa digi-
taalista osaamistaan omalla tasollaan ja tavallaan. Jotta jokainen pystyy työssään ja vapaa-
ajallaan käyttämään laitteita ja sovelluksia tarpeiden vaatimalla tasolla, olisi tärkeä huolehtia
riittävästä taidoista (Valtiovarainministeriö 2021).

Varhaiskasvatuksen opettajilta nousi esiin erilaisia toiveita ja kehitysideoita laitteiden ja so-
vellusten käyttöön. Suurimmaksi osaksi toiveet olivat laitteiden päivittämisestä nykyaikaan,
mikä auttaisi digitaalisuudessa ajan tasalla pysymiseen. Laitteiden ominaisuuksilta toivottiin
säänkestävyyttä ja parempaa akun kestoa myös kylmempiin sääolosuhteisiin, sekä helppo-
käyttöisyyttä. Materiaaleihin toivottiin konkreettisempia tehtäviä, joita ei tarvitsisi tulostaa.
Digitaalisen osaamisen vahvistamiseksi he toivoivat myös koulutuksia, joihin voisi osallistua
useampi kuin yksi työntekijä kerrallaan.

Tuloksista voidaan päätellä, että digitalisaatio on haasteistaan huolimatta varhaiskasvatuk-
sessa merkittävä työväline. Eräs haastatteluun vastannut varhaiskasvatuksen opettaja mai-
nitsikin, että digitaaliset laitteet ovat nykyisin rinnalla kulkija. Tämä tarkoittaa sitä, että lait-
teet ja sovellukset ovat osa työtä, eikä niitä voi erottaa omaksi kokonaisuudeksi. Toisin sa-
noen digitaalisuus on tullut varhaiskasvatuksen arkeen jäädäkseen: sen avulla tehostetaan
toimintaa, sekä se tuo uusia merkittäviä oppimisympäristöjä ja työmenetelmiä varhaiskas-
vatuksen opettajien käyttöön. Varhaiskasvatuksen tehtävänä onkin varmistaa, että jokainen
lapsi saa tulevaisuuttaan varten riittävät digitaalisen osaamisen taidot, koska digiosaamisen
merkitys yhteiskunnassa vain kasvaa (Opetushallitus 2021). Varhaiskasvatuksen opettajien
digitaalisessa osaamisessa on vielä paljon eroja, osa kokee työskentelyn digitaalisissa ympä-
ristöissä luonnollisena, kun toisille se tuottaa enemmän haasteita. Tähän vaikuttaa mm.
käyttäjien ikä ja se, kuinka paljon he käyttävät vapaa-ajallaan erilaisia digitaalisia välineitä
ja sovelluksia.

9.2 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi eteni suunnitelman mukaisesti ja pysyi aikataulussa. Aineiston ke-
ruumenetelmänä käytettiin Teams-haastattelua, joka valikoitui käytettäväksi yhteistyö-
kumppanin toiveesta. Haastatteluun osallistui yhteensä 10 Luumäen kunnan varhaiskasva-
tuksen opettajaa, kolme opettajaa jäi haastattelematta aikataulullisista syistä. Vastaajien
korkean määrän ansiosta opinnäytetyöhön saatiin kattava otos Luumäen kunnan varhais-
kasvatuksen opettajien näkemyksistä digitalisaatioon. Tuloksia voidaan pitää luotettavina,

koska vastaamisprosentti oli suuri. Teams-haastattelu menetelmänä osoittautui hyväksi valinnaksi, koska varhaiskasvatuksen opettajat pääsivät kertomaan ajatuksistaan ilman, että kirjallista ilmaisua esimerkiksi sähköpostiviestiin joutui miettimään sen tarkemmin. Jos olisimme valinneet kirjallisen haastattelun, olisi se toisaalta mahdollistanut opettajille enemmän aikaa pohtia omia vastauksiaan, jolloin tulokset olisivat saattaneet olla erilaisia. Teams-haastattelu mahdollisti opettajille myös tilaisuuden selittää ajatuksiaan auki haastattelijoille ja olla vuorovaikutuksessa haastattelijan kanssa. Teams-haastattelussa vuorovaikutus on verrattavissa perinteiseen kasvotusten tapahtuvaan haastatteluun, koska sekä haastateltavan että haastattelijan ilmeet, eleet ja reaktiot välittyivät reaaliajassa. Teams-haastattelu ei kuitenkaan ole täysin sama asia kuin perinteinen haastattelu, koska se ei korvaa aitoa läsnäoloa. Vaikka videoyhteydellä toisen kuvan, ilmeiden, eleiden, kehonkielen ja äänen kuulee ja näkee reaaliaikaisesti, on verkkovälitteinen vuorovaikutus silti rajallisempaa ja alttiimpaa väärinymmärryksille kuin jos keskusteltaisiin kasvotusten (Mediakasvatusseura).

Kirjoitusprosessi ja tiedonkeruu aloitettiin hyvissä ajoin jo ennen varhaiskasvatuksen opettajien haastattelua, jotta aiheesta olisi mahdollisimman paljon kerättyä tietoa etukäteen. Koko opinnäytetyöprosessi sujui aikataulussa ja suunnitelman mukaisesti, sekä pysähdyimme jokaisessa vaiheessa refleктоimaan prosessia. Opinnäytetyö saavutti tavoitteensa, koska se toi esiin varhaiskasvatuksen opettajien ääntä ja heidän näkemyksiään. Haastattelun avulla saatiin vastauksia niihin kysymyksiin, joita lähdettiin tavoittelemaankin. Tutkimuskysymykset olivat: minkälaista on varhaiskasvatuksen opettajien digitaalinen osaaminen heidän itsensä näkökulmasta ja mitä kehitettävää varhaiskasvatuksen opettajilla on digitaalitojen hyödyntämisessä toiminnassaan. Haastattelukysymyksissä olisi voinut painottaa enemmän digipedagogiikkaa, mutta aiheesta kertyi tietoa ja materiaalia vaikkei sitä suoraan kysyttykään.

Tuloksia voi pitää luotettavana, koska tutkimusta tehdessä arvioitiin sen luotettavuutta koko tutkimusprosessin ajan. Opinnäytetyötä tehdessä noudatettiin hyviä tieteellisiä käytänteitä ja työskentelimme järjestelmällisesti, rehellisesti ja avoimesti. Pysähdyimme keskustelemaan ja pohtimaan aihetta laajasti ja pidimme mielessämme etiikan ja sosiaalialan arvot, esimerkiksi haastateltavien anonymiteetti oli tärkeää säilyttää.

Tuloksia ei voi sellaisenaan yleistää kaikkia varhaiskasvatuksen opettajia koskeviksi, koska kyseessä oli pieni otos koko maan opettajista. Se kuitenkin antoi hyvän ja monipuolisen kuvan juuri Luumäen kunnan varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksistä, koska lähes kaikki kunnan opettajat osallistuivat tutkimukseen. Eroja digitaalisten laitteiden ja sovellusten käytettävyydessä eri kuntien varhaiskasvatuksissa varmasti on, eikä näin ollen tuloksia

voi yleistää jonkun toisen kunnan varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiksi. Kuitenkin työ ja käytetyt laitteet ovat suhteellisen yhtenäisiä varhaiskasvatuspaikasta riippumatta, joten tulokset antavat viitettä myös muiden varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksistä. Tuloksia verratessa Aaltosen tekemään opinnäytetyöhön *Digitaitojen avulla kohti monipuolisempaa arkea varhaiskasvatuksessa? Kasvattajien näkökulmia digitalisaatioon (2021)* Helsingin kaupungin varhaiskasvattajien näkökulmista voidaan todeta, että tulokset ovat hyvin yhteneviä. Aaltonen opinnäytetyössään kertoo, että hänen haastattelemansa varhaiskasvattajat kokevat digitalisaation pääosin positiivisena, arkea rikastuttavana toimintana, joka helpottaa dokumentointia. Hänen opinnäytetyössään kasvattajat kokivat digitaalisen osaamisensa työyhteisöissään vaihtelevaksi, toisilla digitaalinen osaaminen oli parempaa kuin toisilla. Tulokset olivat siis hyvin yhteneviä tämän opinnäytetyön tulosten kanssa.

Luumäen kunnan varhaiskasvatus voi hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnan kehittämiseksi pedagogisesti laadukkaampaan suuntaan. Suurimpana toiveena varhaiskasvatuksen opettajilla oli lisäkoulutukset digitaalisesta osaamisesta. Osa opettajista koki taitonsa riittävinä nykyisiin vaatimuksiin, mutta osa kertoi lisäkoulutuksien olevan tarpeellisia. Etenkin kun digitaalisen osaamisen vaatimukset muuttuvat, tulisi oman osaamisen vastata näihin vaatimuksiin. Täydennyskouluttautumisesta on aina hyötyä, sen avulla työntekijä pysyy motivoituneena, saa vaihtelua arkeen ja kehittää omaa osaamistaan (Koulutus.fi 2021).

Varhaiskasvatuksen opettajat toivoivat käyttöönsä laitteita, jotka vastaavat nykyisiin käyttövaatimuksiin ja jotka toimivat arjessa tarkoituksenmukaisesti. Laitteilta toivottiin hyvää akunkestoa ja säänkestävyyttä. Laitteet vanhenevat käytössä nopeasti ja markkinoille tulee nopealla tahdilla uusia, paremmilla ominaisuuksilla olevia laitteita. Tämän takia olisi tärkeää pohtia laitteiden laatua ja kestävyyttä niitä valitessa. Ei ole realistista ajatella, että kalliita laitteita päivitetään usein, joten niiden hankintaan tulee panostaa ja perehtyä huolella ennen ostopäätöstä, jotta ne ovat pitkäikäisiä ja toimivia arjessa.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä paljon erilaisia sovelluksia niin opettajien työn tueksi kuin lapsien oppimisen ja kehityksen tueksi. Uusia sovelluksia kehitetään jatkuvasti, joten ajan tasalla pysyminen vaatii paljon vaivannäköä varhaiskasvatuksen opettajalta. Tämän takia olisi hyvä, jos varhaiskasvatuksen opettajilla olisi yhteinen päivitettävä ideapankki, jossa voi jakaa hyväksi havaittuja oppimissovelluksia, sekä työn suunnittelua, toteuttamista ja arviointia tukevia sovelluksia.

Digitalisaatio on läsnä yhteiskunnassa, jossa lapsi kasvaa ja toimii. Digitaaliset laitteet ja sovellukset tarjoavat monenlaisia mahdollisuuksia lasten kulttuurin ja varhaiskasvatuksen toimintaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 15, 22.) Digitalisaatio siis mahdollistaa varhaiskasvatukselle uusia työkaluja laadukkaana pedagogiikan toteuttamiseksi ja

arjen helpottamiseksi. Näkemykset, joissa ajatellaan, että digitaaliset laitteet ja sovellukset eivät sovellu varhaiskasvatuksen ympäristöihin ovat vanhanaikaisia, sillä oikein käytettynä ne hyödyttävät koko yhteisöä. Esimerkiksi pedagogisessa dokumentoinnissa digitalisaation tuomat hyödyt ovat ylivoimaiset. Digitaalinen osaaminen on välttämättömyys nykyaikana, koska digitalisaatiota ei voi välttää millään yhteiskunnan osa-alueella. Tämän takia digitaaliseen osaamiseen tulisi panostaa varhaiskasvatuksessa, jotta jokainen lapsi saisi parhaat mahdollisuudet toimia ja osallistua digitaalisessa yhteiskunnassa.

Jatkotutkimusideana voisi olla digitaalisen osaamisen koulutusten vaikuttavuus varhaiskasvatuksen opettajien työssä tai laadukas digipedagoginen toiminta varhaiskasvatuksessa.

Lähteet

Aaltonen, K. 2021. Digitaalojen avulla kohti monipuolisempaa arkea varhaiskasvatuksessa? Kasvattajien näkökulmia digitalisaatioon. Laurea-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/512404/Aaltonen-ONT2021.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Alamäki, A. Järvinen, E. Muhonen, H. Kankaanranta, M. & Lindh M. 2020. Tietotekniikan mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Kansalaisyhteiskunta. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/tietotekniikan-mahdollisuuksia-varhaiskasvatuksessa/>

Digitaalinen Helsinki. 2021. Mitä digitalisaatio tarkoittaa. Viitattu 1.10.2021. Saatavilla <https://digi.hel.fi/esittely/mika-digi/>

Hakonen, N. 2020. Digitalisaatio vaikuttaa työn murrokseen ja työllisyyteen. Kuntatyönantajat -lehti 5/2020. Viitattu 15.4.2022. Saatavissa <https://www.ktlehti.fi/2020/5/digitaalisaa-tio-vaikuttaa-tyon-murrokseen-ja-tyollisyyteen>

Heini-Katariina. 2019. Kohti tutkivaa työtapaa (VO) 2019. Blogi varhaiskasvatuksesta ja sitä koskevasta tutkimuksesta. Blogi. Viitattu 22.4.2022. Saatavissa <https://blogs.helsinki.fi/ktt-lto-2019/2019/10/26/digitalisaation-vaikutuksia-varhaiskasvatuksessa/>

Hänninen, R. Karhinen, J. Korpela, V. Pajula, L. Pihlajamaa, O. Merisalo, M. Kuusisto, O. Taipale, S. Kääriäinen, J. & Wilska, T. 2021. Digiosallisuuden käsite ja keskeiset osa-alueet. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:25. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163036/VNTEAS_2021_25.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jauhiainen, A. Sihvo, P. Hämäläinen, S. Hietanen, A. Nykänen, J. Hämäläinen, J. Franssila, P. Tikkanen, K. 2020. eAmmattilaisten osaaminen käyttöön sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Finnish Journal of eHealth and eWelfare. Viitattu 2.2.2022. Saatavissa https://lut.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?docid=cdi_doaj_primary_oai_doaj_org_article_83400aa5bb8d493c9335517c2ddb7ee&context=PC&vid=358FIN_LUT:LAB&lang=en&search_scope=LAB_CAMPUS_CDI&adaptor=Primo%20Central&tab=Everything&query=any,contains,digitalisaatio&offset=25

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2021. Laadullinen tutkimus. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

- Kaltto, H. Kyllönen, N. 2021. Varhaiskasvattajien näkemyksiä digitalisaatiosta. LAB-ammattikorkeakoulu. Opinnäyte-työ. Viitattu 22.4.2021. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/494237>
- Koivula, M. & Mustola, M. Digileikki kiehtoo lapsia. Leikkipäivä. Viitattu 20.4.2022. Saatavissa <https://leikkipaiva.fi/digitaalinen-leikki-kiehtoo-lapsia/>
- Korhonen, J. & Sainio, T. 2022. Digitaalinen sivistys elää ajassa ja uudistaa suomalaista yhteiskuntaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa <https://okm.fi/-/digitaalinen-sivistys-elaa-ajassa-ja-uudistaa-suomalaista-yhteiskuntaa>
- Kotkan kaupunki. 6.1 Laitteet, infrastruktuuri ja verkko. Peda.net. Viitattu 22.4.2022. Saatavissa <https://peda.net/kotka/esiopetus/tvt-strategia/6lojt/6lijv>
- Koulutus.fi. 2021. Mitä on täydennyskoulutus. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa <https://www.koulutus.fi/oppaat/mita-on-taydennyskoulutus-15647>
- Kyllönen, M. 2020. Teknologian pedagoginen käyttö ja hyväksyminen. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 22.4.2022. Saatavissa <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/67585>
- Lindgren, J. Mokka, R. Neuvonen, A. & Toponen, A. 2019. Digitalisaatio, Murroksen koko kuva. Tammi.
- Luumäki. 2019. Luumäen varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 4.10.2021. Saatavilla https://www.luumaki.fi/sites/luumaki.fi/files/luumaen_varhaiskasvatussuunnitelma_2019_0.pdf
- Luumäki. Päiväkodit. Viitattu 4.10.2021. Saatavissa <https://www.luumaki.fi/palvelut/paiva-hoito-ja-esiopetus/paivakodit>
- Mediakasvatusseura. Miten ymmärtää ilmeetöntä?. Viitattu 22.4.2022. Saatavissa <https://mediakasvatus.fi/digiperhe/2020/04/miten-verkkovalitteinen-vuorovaikutus-eroaa-kasvokkaisesta-vuorovaikutuksesta/>
- Naeyc. 2012. Technology and Interactive Media as Tools in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8. Fred Rogers Center for Early Learning and Children's Media. Viitattu 2.2.2022. Saatavilla https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/ps_technology.pdf
- Opetushallitus a. Pedagoginen dokumentointi. Viitattu 20.4.2022. Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/pedagoginen-dokumentointi>

Opetushallitus b. Uudet lukutaidot -kehittämishjelmasta tukea tieto- ja viestintäteknologian opetukseen. Viitattu 12.2.2022. Saatavissa <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/uudet-lukutaidot-kehittamishjelmasta-tukea-tieto-ja-viestintateknologian-opetukseen>

Opetushallitus. 2021. Pedagogisesti laadukas oppimisympäristö, Laatumäärittely. Uudet lukutaidot. Viitattu 2.2.2022. Saatavissa <https://uudetlukutaidot.fi/wp-content/uploads/2021/12/Pedagogisesti-laadukas-digitaalinen-ymparisto.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Tieto hyvinvoinnin ja uudistuvien palvelujen tukena: Sote-tieto hyötykäyttöön -strategia. Viitattu 15.4.2022. Saatavissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70321/URN_ISBN_978-952-00-3548-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö. Digitalisaatio. Viitattu 4.10.2021. Saatavissa <https://stm.fi/digitalisaatio>

Tuomivaara S. & Alasoini, T. 2020. Digitaaliset kuilut ja digivälineiden erilaiset käyttäjät Suomen työelämässä. Työterveyslaitos. Julkari. Viitattu 15.4.2022. Saatavissa <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140828/TTL-978-952-261-948-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Turunen, S. 2021. Digipedagogiikka opetuksessa – TPACK-malli. Osaava Tredu. Viitattu 22.4.2022. Saatavissa <https://osaava.tredu.fi/2021/09/13/digipedagogiikka-opetuksessa-tpack-malli/>

Uudet lukutaidot. Tausta ja tuki. Viitattu 12.2.2022. Saatavissa <https://uudetlukutaidot.fi/tausta-ja-tekijat/>

Valtiovarainministeriö. 2021. Digitaitojen oppiminen on jatkuva prosessi, jota yhteiskunnan eri toimijoiden tulee tukea. Tiedote. Viitattu 15.4.2022. Saatavissa <https://vm.fi/-/digitaitojen-oppiminen-on-jatkuva-prosessi-jota-yhteiskunnan-eri-toimijoiden-tulee-tukea>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Saatavissa https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Saatavissa <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8286690>

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. PS-kustannus. Juva.

Vuori, J. Laadullinen sisällönanalyysi. Tietoarkisto. Viitattu 21.4.2022. Saatavissa <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>

Sosiaali- ja terveysala

Saatekirje

Hyvä Luumäen varhaiskasvatuksen lastentarhanopettaja,

Olemme sosionomiopiskelijat Elina Liukkonen ja Viivi Vanhanen LAB-ammattikorkeakoulusta ja suuntaudumme varhaiskasvatukseen. Teemme opinnäytetyötä lastentarhanopettajien digitaalista taidoista. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa lastentarhanopettajien digitaitojen nykytilasta, haasteista ja vahvuuksista. Opinnäytetyöllä myös saadaan lastentarhanopettajien ääntä kuuluviin, jolloin toimintaa voi lähteä kehittämään haluttuun suuntaan tulosten pohjalta.

Pyydämmekin teitä käyttämään hetken ajastanne ja vastaamaan haastatteluun. Haastatteluun osallistuminen tapahtuu anonyymisti ja osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Osallistuminen on mahdollista keskeyttää missä vaiheessa haastattelua tahansa. Haastatteluun ei tarvitse etukäteen valmistautua mitenkään ja vastaukset pohjautuvat teidän omiin näkemyksiinne ja mielipiteisiin. Haastattelut on tarkoitus toteuttaa alkuvuodesta 2022. Haastatteluun on hyvä varata aikaa n. 20 minuuttia. Kerätty aineisto hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Haastattelun tulokset kootaan esitykseksi teille saataville.

Vastauksenne ovat meille tärkeitä. Vastauksenne perusteella Luumäen varhaiskasvatus saa arvokasta tietoa lastentarhanopettajiensa digitaitojen nykytilanteesta ja mahdollisista kehitysideoista varhaiskasvatuksen toimintaan. Hyödynnämme vastauksianne myös opinnäytetyömme raportissa.

Digitaidot ovat konkreettisia käytännön taitoja, eli sitä, että osataan käyttää erilaisia tietoteknisiä laitteita, esimerkiksi tietokoneita, tabletteja ja älypuhelimia. Digitaalisiin kuuluu myös pilvipalveluiden, sovelluksien ja järjestelmien käytön hallinta ja soveltaminen, sekä tietoturva-asiat.

Ohessa on suostumus, jonka pyydämme allekirjoittamaan, mikäli haluat osallistua haastatteluun.

Vastaamme mielellämme lisäkysymyksiin!

Kiitos yhteistyöstänne!

Ystävällisin terveisin,

Elina Liukkonen
elina.liukkonen@student.lab.fi

Viivi Vanhanen
viivi.vanhanen@student.lab.fi

Olen saanut riittävät tiedot opinnäytetyöstä ja henkilötietojeni käsittelystä kirjallisesti.

Olen ymmärtänyt saamani tiedot ja haluan osallistua tutkimukseen.

Liite 2. Haastattelukysymykset

Varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä digitalisaatiosta Luumäen varhaiskasvatus

1. Mitä digitaalisia laitteita ja sovelluksia käytät työssäsi?
2. Miten digitaaliset laitteet ja sovellukset tukevat työtäsi?
3. Millaisia haasteita digitaaliset laitteet ja sovellukset tuovat työhösi?
4. Mistä saat apua, jos sinulle tulee ongelmia digitaalisten laitteiden ja sovellusten kanssa?
5. Millaista koulutusta tai opastusta olet saanut työssäsi käytettäviin sovelluksiin?
6. Millaista lisäkoulutusta tai opastusta tarvitset?
7. Miten arvioisit työssäsi käytettävien digitaalisten laitteiden ja sovellusten määrää?
8. Millaisia digitaalisia laitteita ja sovelluksia kaipaisit työssäsi?